

HATÁROK FÖLÖTT

Nemzetközi tudományos konferencia Zrínyi Miklós halálának 350. évfordulóján
(Budapest, 2014. november 18–20.)



HATÁROK FÖLÖTT

Nemzetközi tudományos konferencia Zrínyi Miklós halálának
350. évfordulóján
(Budapest, 2014. november 18–20.)

A magyar és horvát nemzet közös hőse, a költő, író, politikus és katoná Zrínyi Miklós (1620–1664) 350 éve, 1664. november 18-án hunyt el egy szerencsétlenséggel végződött vadkanvadászaton. Életművének újragondolását nem csupán a kerek évforduló indokolja, hanem az is, hogy a Zrínyiről kialakult kép több vonatkozásban a változás jeleit mutatja. Ezt felismerve, három magyar intézmény, a Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum, a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontja, valamint a Nemzeti Köszolgálati Egyetem összefogott, hogy e sok irányból épülő új paradigma körvonalait egy nagyszabású nemzetközi tudományos konferencia és az azt kísérő rendezvények keretében a szélesebb közvéleménnyel is megismertesse.

Zrínyi Miklós életében és munkásságában döntő jelentőségük volt a határoknak. Már a magyar nemzeti kánonban rögzült jelzői – „költő, író, politikus és katoná” – arra utalnak, hogy életműve különböző területeket egyesít: a halála óta eltelt három és fél évszázad során hol az egyikre, hol a másikra esett nagyobb hangsúly, de soha nem lehetett figyelmen kívül hagyni személyiségének ritka sokoldalúságát. Konferenciánk, mint arra főcíme is utal, új szintézisben szeretné egyesíteni az egymásról eddig is tudó, ám mégis különböző diszciplináris és nemzeti keretekben folytatott Zrínyi-kutatásokat, vagyis éppúgy a határokat kívánja átlépni, ahogy azt Zrínyi maga is tette. A résztvevő tudósok, a magyar és a nemzetközi történettudomány és a hadtörténet-írás, az irodalomtudomány és a művészettörténet szakemberei közösen keresnek választ arra a kérdésre, mi az, ami Zrínyi (és a Zrínyiek) örökségében elválaszt, és mi az, ami összeköt, a múlt változó megítélése hol találkozik a jelen közép-európai és európai problémáival. Más szóval: miben segít a hagyomány, hol érdemes megvonni és hol átlépni a múlt és a jelen határait?

Ezen gondolatok jegyében ajánljuk mindenki szíves figyelmébe a nemzetközi konferencia programját, s kérjük, tiszteljék meg részvételükkel a három napos tudományos tanácskozást és az azt kísérő rendezvényeket.

Kovács Vilmos ezredes, parancsnok
HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum

Fodor Pál főigazgató
MTA Bölcsészettudományi
Kutatóközpont

Padányi József mk. dandártábornok, rektorhelyettes
Nemzeti Köszolgálati Egyetem



A TUDOMÁNYOS KONFERENCIA PROGRAMJA

KEDD, november 18.

**(Helyszín: HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum
Budapest, Kapisztrán tér 2–4.)**

ÉRKEZÉS, REGISZTRÁCIÓ (13.30–14.30)

MEGNYITÓ (14.30–15.00)

A résztvevőket üdvözlő:

- Kovács Vilmos ezredes, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum parancsnoka

A konferenciát megnyitja:

- Balog Zoltán miniszter, Emberi Erőforrások Minisztériuma

A konferencia szakmai jelentőségét méltatja:

- Fodor Pál főigazgató, MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont
- Padányi József dandártábornok, stratégiai rektorhelyettes, Nemzeti Közszolgálati Egyetem

ZRÍNYI-EMLÉKÉREM BEMUTATÓ (15.00–15.30)

Az érmet bemutatja:

Balog Ádám alelnök, Magyar Nemzeti Bank

I. ÜLÉS: PARADIGMÁK (15.30–16.30)

elnök: R. Várkonyi Ágnes (az MTA rendes tagja)

- Pálffy Géza (MTA BTK TTI): *A sokarcú Zrínyi: a költő és hadvezér különféle lojalitásai és identitásai*
- Monok István (MTA Könyvtár és Információs Központ): *Zrínyi Miklós könyvtára és műveltsége*
- Bene Sándor (MTA BTK ITI): *A horvát és a magyar Syrena-kötet (koncepció és kompozíció)*

Szünet

II. ÜLÉS: A RECEPCIÓ ÉS A KUTATÁS IRÁNYAI (16.45–18.30)

elnök: Fodor Pál (MTA BTK)

- Orlovsky Géza (ELTE BTK): *A Zrínyi-kutatás utóbbi évtizedei az irodalomtörténetírásban (1964–2014)*
- Hausner Gábor (HM HIM): *Zrínyi Miklós és a hadtudományi irodalom*
- Tusor Péter (PPKE BTK): *A történeti Zrínyi-kutatás perspektívái*
- Hermann Róbert (HM HIM): *Zrínyi Miklós emléke az 1848–49-es forradalom és szabadságharc nemzedékében*
- Tüskés Anna (MTA BTK ITI): *Zrínyi Miklós alakja a 20. századi képzőművészetben*

Vita (18.30–19.00)

**FOGADÁS A HM HADTÖRTÉNETI INTÉZET ÉS MÚZEUM
MÁRVÁNYTERMÉBEN (19.00)**

SZERDA, november 19.

**(Helyszín: Nemzeti Közszerológati Egyetem, Konferenciaterem
Budapest, Ludovika tér 2.)**

ZRÍNYI-EMLEKTÁBLA AVATÁS A KONFERENCIATEREM ELŐTT (8.15–8.30)

**III. ÜLÉS: A HORVÁT KONTEXTUS (PÁTRIA, GAZDASÁG, CSALÁD)
(8.30–10.30)**

elnök: Padányi József (NKE)

A)

- Damir Karbić (Horvát Tudományos Akadémia TTI): *A Zrínyi család eredete*
- Varga Szabolcs (Pécsi Hittudományi Főiskola): *A Zrínyiek és az Erdődyek*
- Kincses Katalin (HM HIM): *Báni tisztség és katonai szerepvállalás 1647–1648*

B)

- Nataša Štefanec (Zágrábi Egyetem): *Zrínyi Miklós gazdaságpolitikája*
- Hrvoje Petrić (Zágrábi Egyetem): *Zrínyi Miklós és a gazdaság kérdése*
- Sokcević Dénes (PE BTK – MTA BTK TTI): *A Zrínyiek szerepe a 19. századi horvát nemzetépítésben*

Vita (10.30–11.00)

Szünet

IV. ÜLÉS (11.30–13.00) – RÉGIÓK KÖZÖTT ÉS HATÁROK FÖLÖTT
elnök: Pálffy Géza (MTA BTK TTI)

- G. Etényi Nóra (ELTE BTK): *Zrínyi Miklós híre és hírneve a Német-római Birodalomban*
- Végh Ferenc (PE BTK): *A Zrínyiek és a Muraköz: egy különleges határregió a kora újkorban*
- Václav Bůžek (České Budějovice-i Egyetem): *A Zrínyiek Csehországban a 16–17. században*
- Tóth Ferenc (MTA BTK): *Zrínyi és a franciák Magyarországon 1664-ben*

Vita (13.00–13.30)

Állófogadás a Díszteremben (13.30–14.30)

6

V. ÜLÉS: HADTUDOMÁNY, HADVEZETÉS, POLITIKA – ZRÍNYI, A KATONA (14.30–18.00)

elnök: Szabó Miklós (az MTA rendes tagja)

A)

- B. Szabó János (Budapesti Történeti Múzeum): *Zrínyi Miklós nyugat-európai hírneve – a 17. század közepi európai hadügy állapotának tükrében*
- Czigány István (HM HIM): *A furcsa háborútól a nagy háborúig, 1661–1664*
- Kelenik József (HM HIM): *Zrínyi és a kanizsai vár ostroma 1664-ben*
- Harai Dénes (NKE): *Zrínyi mint magyar katonaeszmény a 19–20. században*

Szünet

B)

- Csóka Ferenc (NKE): *Grazi levéltári források Zrínyi-Újvárról*
- Padányi József (NKE): *A Zrínyi-Újvár területén folytatott műszeres kutatások*
- Bartha Tibor (NKE): *A Zrínyi-Újvárnál talált leletek fémvizsgálatának eredményei és értelmezése*
- Négyesi Lajos (NKE): *Zrínyi-Újvár hadászati jelentősége és az 1664-es ostrom*

Vita (18.00–18.30)

**A MUSICA HISTORICA EGYÜTTES KONCERTJE A LUDOVIKA
DÍSZTERMÉBEN (18.30–19.15)**

7

CSÜTÖRTÖK, november 20.

(Helyszín: Magyar Tudományos Akadémia,
Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Jakobinus Terem
Budapest, Országház utca 30.)

VI. ÜLÉS: KÖLTÉSZEZET ÉS PRÓZA, ESZMETÖRTÉNETI ÖSSZEFÜGGÉSEK (9.00–10.50)

elnök: Bitskey István (az MTA rendes tagja)

- Kiss Farkas Gábor (ELTE BTK): *Zrínyi Miklós és a grazi jezsuita kollégium emblematikája*
- Fölköli Gábor (MTA ELTE HECE): *Zrínyi prózája és a közhelyek retorikája*
- Kecskeméti Gábor (MTA BTK ITI): *Zrínyi Miklós és a németországi államelméleti gondolkodás újabb szakasza*
- Szörényi László (MTA BTK ITI): *Zrínyi Miklós és a Barberini-vers-gyűjtemény*

Vita (10.50–11.20)

Szünet

VII. ÜLÉS: A SYRENA-KÖTET VILÁGA (11.30–13.30)

elnök: Kecskeméti Gábor (MTA BTK ITI)

A)

- Nagy Levente (ELTE BTK): *Túlvilágjárás a Syrena-kötetben*
- Lacházi Gyula (ELTE BTK): *Regényes elemek a Szigeti veszedelemben*
- Amedeo Di Francesco (L'Orientale Tudományegyetem, Nápoly): *Magyar hagyomány és európai minták a Szigeti veszedelemben*

B)

- Köllő Zsófia (BBTE, Kolozsvár): *Zrínyi Miklós királyepigrammáinak kontextusáról*
- Gábor Csilla (BBTE, Kolozsvár): *„Vitézek Istene, te függsz az körösfán” (Heroizmus és hagiográfia a Syrena-kötetben)*
- Borián Gellért Elréd (OSB, Pannonhalma): *Zrínyi és Faludi feszület-versei*

Ébédészünet (13.30–14.30)

ZRÍNYI MIKLÓS, HATÁROK FÖLÖTT – ÚJ PARADIGMÁK FELÉ (KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉS)(14.30–15.30)

Részvevők:

- R. Várkonyi Ágnes (az MTA rendes tagja)
- Bitskey István (az MTA rendes tagja)
- Szabó Miklós (az MTA rendes tagja)
- Moderátor: Bene Sándor (MTA BTK ITI)

A KONFERENCIA ZÁRÁSA (15.30)

- Zárszót mond: Kecskeméti Gábor igazgató (MTA BTK ITI)

KAPCSOLÓDÓ PROGRAMOK

Költő, hadvezér és államférfi Zrínyi Miklós (1620–1664) című kiállítás
(Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria, Budavári Palota,
2014. november 14.)